

ВИЩА КВАЛІФІКАЦІЙНА КОМІСІЯ СУДДІВ УКРАЇНИ

26 січня 2016 року

м. Київ

Р І Ш Е Н Н Я № 202/дп-16

Вища кваліфікаційна комісія суддів України у складі:

головуючого - Патрюка М.В.,

членів Комісії: Бутенка В.І., Весельської Т.Ф., Заріцької А.О., Луцюка П.С., Макарчука М.А., Мішина М.І., Прилипка С.М., Устименко В.Є., Шилової Т.С.

розглянувши питання про відкриття дисциплінарної справи стосовно судді Солом'янського районного суду міста Києва Захарової Алли Сергіївни за зверненням народного депутат України VII скликання Пазиняка В.С. в інтересах Маковецького В.О.,

встановила:

У квітні 2014 року до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України (далі - Комісія) надійшло звернення народного депутат України VII скликання Пазиняка В.С. в інтересах Маковецького В.О. щодо поведінки судді Солом'янського районного суду міста Києва Захарової А.С.

У депутатському зверненні, поданого в інтересах обвинуваченого ОСОБА_1, йдеться про порушення суддею Захаровою А.С. вимог щодо розподілу в суді кримінальних справ стосовно п'яти обвинувачених (зокрема ОСОБА_1). Автор звернення вказує про те, що з серпня 2010 року по квітень 2011 року до Солом'янського районного суду міста Києва частинами щодо кожного із п'яти обвинувачених надходили кримінальні справи, однак в порушення вимог Положення про автоматизовану систему документообігу суду вони були передані до провадження лише однієї судді Захарової А.С.

Також заявник зазначає, що суддею Захаровою А.С. «кулуарно» без повідомлення будь-кого із учасників процесу вирішено питання щодо зміни обвинуваченому ОСОБА_1 запобіжного заходу з підписки про невиїзд на утримання під вартою; порушено розумні строки розгляду кримінальної справи шляхом затягування по кожній із п'яти справ проведення попереднього розгляду через неявку учасників процесу; суддею не вирішується питання щодо зміни ОСОБА_1 міри запобіжного заходу; постановлено у справі завідомо неправосудний вирок, який було скасовано апеляційною інстанцією та направлено справу на новий розгляд.

Із урахуванням викладених обставин Пазиняк В.С. просить Комісію звернути увагу на дії судді Захарової А.С. під час здійснення нею правосуддя у кримінальній справі за обвинуваченням ОСОБА_1 та інших осіб, та у разі виявлення порушень притягнути до передбаченої чинним законодавством відповідальності.

28 березня 2015 року набрав чинності Закон України «Про забезпечення права на справедливий суд» (далі - Закон) від 12 лютого 2015 року № 192-VIII яким Закон України «Про судоустрій і статус суддів» викладено у новій редакції. Відповідно до

пункту 8 розділу II цього Закону (Прикінцеві та перехідні положення) заяви та скарги, подані до набрання чинності цим Законом, а також дисциплінарні провадження щодо суддів, розпочаті до набрання чинності цим Законом, здійснюються відповідно до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» у редакції, що діяла на момент подачі відповідної заяви (скарги), відкриття відповідного дисциплінарного провадження.

Ураховуючи наведене, дисциплінарне провадження за даною скаргою має здійснюватися за Законом України «Про судоустрій і статус суддів» у редакції 2010 року.

Відповідно до статті 86 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» членом Комісії Мішиним М.І. проведено перевірку викладених у скарзі обставин.

Розглянувши матеріали перевірки, заслухавши доповідача, Комісія дійшла висновку, що у відкритті дисциплінарної справи стосовно судді Солом'янського районного суду міста Києва Захарової А.С. необхідно відмовити з таких підстав.

Перевіркою встановлено, що 02 вересня 2010 року до Солом'янського районного суду міста Києва надійшла кримінальна справа (у трьох томах) за обвинуваченням ОСОБА_2, ОСОБА_3 у вчиненні злочинів, передбачених частиною 2 статті 187, частиною 3 статті 289, частиною 2 статті 146 КК України, ОСОБА_4 у вчиненні злочину, передбаченого статтею 198 КК України, яку головою суду було розписано до провадження судді Захарової А.С., так як лише із січня 2011 року було запроваджено автоматизовану систему документообігу суду.

Попередній розгляд проведено 08 вересня 2010 року та призначено справу до судового розгляду на 04 жовтня 2010 року.

04 березня 2011 року до Солом'янського районного суду міста Києва надійшла кримінальна справа (у чотирьох томах) за обвинуваченням ОСОБА_5 у вчиненні злочинів, передбачених частиною 2 статті 187, частиною 3 статті 289, частиною 2 статті 146, частиною 1 статті 263, частиною 3 статті 358 КК України, для об'єднання з кримінальною справою за обвинуваченням ОСОБА_2, ОСОБА_3, ОСОБА_4 та розгляду в одному провадженні відповідно до статті 26 КПК України (1960 року), що підтверджується копією супровідного листу з прокуратури.

29 березня 2011 року у справі проведено попередній розгляд, у ході якого постановою суду від 29 березня 2011 року вказана кримінальна справа об'єднана з кримінальною справою за обвинуваченням ОСОБА_2, ОСОБА_3, ОСОБА_4, та призначена до розгляду на 04 квітня 2011 року.

18 квітня 2011 року до Солом'янського районного суду міста Києва надійшла ще одна кримінальна справа (у чотирьох томах) за обвинуваченням ОСОБА_1 у вчиненні злочинів, передбачених частиною 2 статті 27, частиною 2 статті 187, частиною 3 статті 27, частиною 3 статті 289 КК України, для об'єднання з кримінальною справою за обвинуваченням ОСОБА_2, ОСОБА_3, ОСОБА_4, ОСОБА_5, та розгляду в одному провадженні відповідно до статті 26 КПК України (1960 року), що підтверджується копією супровідного листу з прокуратури.

До попереднього розгляду справу було призначено на 26 квітня 2011 року, про що учасники процесу, зокрема обвинуваченого ОСОБА_1 та його захисника Ніколаєнка М.В. було повідомлено належним чином, що підтверджується матеріалами справи.

Пленум Верховного Суду України у постанові від 30 травня 2008 року № 6 «Про практику застосування кримінально-процесуального законодавства при попередньому розгляді кримінальних справ у судах першої інстанції» (зі змінами та доповненнями) роз'яснив, що передбачений главою 23 КПК України (1960 року) попередній розгляд справи є важливою самостійною стадією кримінального процесу, в якій суддя зобов'язаний у строки, визначені в статті 241 КПК України (1960 року), на підставі ретельного вивчення матеріалів справи перевірити, чи достатньо підстав для призначення

справи до судового розгляду.

Про день, час і місце попереднього розгляду справи учасники процесу повідомляються за розпорядженням головуючого, про що їм надсилаються повідомлення поштою, факсом, телеграфом, телефонограмою та іншими засобами зв'язку. Такі повідомлення направляються у строки, що дають змогу забезпечити своєчасність їх отримання і право сторін на участь у попередньому розгляді справи.

Суддя має додержувати вимог частини першої статті 240 КПК України, відповідно до якої при попередньому розгляді справи участь прокурора є обов'язковою, а неявка інших учасників процесу, які своєчасно були повідомлені про день і час попереднього розгляду справи, не перешкоджає такому розгляду.

Як убачається із матеріалів перевірки, обвинувачений ОСОБА_1 та його захисник Ніколаєнко М.В. були повідомлені про дату, час і місце попереднього розгляду справи відповідним повідомленням від 19 квітня 2011 року, однак жоден із них у судові засідання не з'явився.

Ураховуючи ту обставину, що у судові засідання з'явився прокурор, а неявка інших учасників процесу не перешкоджає такому розгляду, судом було проведено попередній розгляд справи за відсутності обвинуваченого ОСОБА_1 та його захисника.

За результатами проведеного попереднього розгляду судом 26 квітня 2011 року винесено постанову, відповідно до якої кримінальну справу за обвинуваченням ОСОБА_1 було об'єднано з кримінальною справою за обвинуваченням ОСОБА_2, ОСОБА_3, ОСОБА_4 та призначено до розгляду на 04 травня 2011 року.

Також під час попереднього розгляду суд із урахуванням приписів статті 237 КПК України (1960 року), відповідно до якої суд при попередньому розгляді справи з'ясовує і питання, чи не має підстав для зміни, скасування або обрання запобіжного заходу, розглянув та задовольнив клопотання прокурора про зміну обвинуваченому ОСОБА_1 запобіжного заходу з підписки про невіїзд з постійного місця проживання на утримання під вартою.

У своїх поясненнях суддя Захарова А.С. зазначила, що після надходження матеріалів справи стосовно ОСОБА_1 до суду та прийняття судом рішення про зміну вказаній особі запобіжного заходу, ні обвинувачений ОСОБА_1, ні його захисник упродовж всього судового слідства не ставили питання про зміну йому запобіжного заходу з тримання під вартою на інший більш м'який.

Таким чином, дії судді Захарової А.С. щодо проведення попереднього розгляду справи за відсутності обвинуваченого ОСОБА_1 та його захисника, а також зміни вказаному обвинуваченому міри запобіжного заходу з підписки про невіїзд з постійного місця проживання на утримання під вартою, не суперечать вимогам кримінального процесуального законодавства (у редакції, яка діяла на момент розгляду справи).

Відповідно до вимог статті 26 КПК України (1960 року) в одному провадженні можуть бути об'єднані справи по обвинуваченню декількох осіб - співучасників вчинення одного чи кількох злочинів або по обвинуваченню однієї особи у вчиненні декількох злочинів. Об'єднання справ проводиться за ухвалою чи постановою суду.

Із матеріалів дисциплінарного провадження убачається, що прокуратурою Солом'янського району міста Києва було направлено до суду матеріали кримінальних справ стосовно ОСОБА_1 та ОСОБА_5 для об'єднання з кримінальною справою за обвинуваченням ОСОБА_2, ОСОБА_3, ОСОБА_4 та розгляду в одному провадженні відповідно до вимог статті 26 КПК України (1960 року).

Згідно з даними Єдиного державного реєстру судових рішень 19 серпня 2011 року постановою Солом'янського районного суду міста Києва ОСОБА_4 звільнено від кримінальної відповідальності за статтею 198 КК України та закрито стосовно нього кримінальну справу на підставі пункту «в» статті 1, статті 6 та 12 Закону України «Про амністію у 2011 році» від 08 липня 2011 року.

За результатами розгляду кримінальної справи за обвинуваченням ОСОБА_2, ОСОБА_3, ОСОБА_5 та ОСОБА_1 судом 27 листопада 2012 року проголошено вирок.

У січні 2013 року матеріали кримінальної справи було направлено до Апеляційного суду міста Києва для розгляду апеляційних скарг, які надійшли від прокурора, засуджених та їх захисників.

Ухвалою колегії суддів Апеляційного суду міста Києва від 05 грудня 2013 року апеляційну скаргу прокурора, який приймав участь у справі, залишено без задоволення, апеляційні скарги засуджених та їх захисників задоволено частково.

Вирок Солом'янського районного суду міста Києва від 27 листопада 2012 року скасовано, справу направлено до суду першої інстанції на новий розгляд в іншому складі суду.

Міру запобіжного у вигляді тримання під вартою стосовно ОСОБА_2, ОСОБА_3, ОСОБА_5 та ОСОБА_1 залишено без змін.

Колегія суду апеляційної інстанції дійшла висновку, що судом першої інстанції неповно з'ясовано всі обставини справи та не враховано всіх, без виключення, доказів, які могли вплинути на результати розгляду справи.

Стосовно посилань заявника на порушення розумних строків розгляду кримінальної справи суддя Захарова А.С. пояснила, що окрім неодноразової неявки у судові засідання захисників ОСОБА_1 у зв'язку з чим суд неодноразово звертався з листами до Кваліфікаційної комісії адвокатів міста Києва та Київської області з проханням забезпечити явку адвокатів, перерви у справі оголошувались також з інших причин. Зокрема, у зв'язку з недоставкою підсудних у справі через перевищення ліміту доставки підсудних до суду, так як у конвойному приміщенні суду (м. Київ, вул. Кривоноса, 25) може утримуватися не більше 10 чоловік та із урахуванням того, що у суді 6 суддів здійснюють розгляд кримінальних справ; у зв'язку з недоставкою підсудних ОСОБА_2 та ОСОБА_5 через хворобу останніх; у зв'язку з неявкою представника потерпілого ОСОБА_6, свідків щодо яких судом здійснювався примусовий привід; зміною прокурором обвинувачення підсудним з частини 2 статті 187 КК України на частину 3 статті 27, частину 4 статті 187 КК України та наданням часу підсудним для підготовки до захисту від нового обвинувачення; виконанням слідчими органами судових доручень; перевіркою прокуратурою показань обвинуваченого ОСОБА_5 щодо незаконного тиску на нього з боку працівників міліції.

Кримінально-процесуальним кодексом України у редакції, яка діяла на момент розгляду справи, не встановлено строків розгляду кримінальних справ судом.

Разом з тим відповідно до статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (РИМ, 4.XI.1950), яка згідно з частиною першою статті 9 Конституції України є частиною національного законодавства України, кожен має право на справедливий і публічний розгляд його справи упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, встановленим законом, який вирішить спір щодо його прав та обов'язків цивільного характеру або встановить обґрунтованість будь-якого висунутого проти нього кримінального обвинувачення.

Тому під час оцінки поняття «розумного строку», яке є оціночною категорією, слід враховувати причини такого зволікання.

Верховний Суд України у листі від 25 січня 2006 року № 1-5/45 «Щодо перевищення розумних строків розгляду справ», проаналізувавши рішення Європейського суду з прав людини проти України в період чинності Конвенції для України, дійшов висновку, що відповідно до тлумачення Європейським судом положень цієї Конвенції, судам слід мати на увазі, що критеріями оцінювання розумності строку розгляду справи є складність справи, поведінка заявника та поведінка органів влади (насамперед суду). Відповідальність держави за затягування провадження у справі, як правило, настає в разі нерегулярного призначення судових засідань, призначення судових засідань з великими інтервалами, затягування при переданні або пересиланні справи з одного суду в інший, невжиття судом заходів для дисциплінування сторін у справі, свідків, експертів, повторного направлення справи на додаткове розслідування чи новий судовий розгляд.

Перевіркою встановлено, що з вересня 2010 року по листопад 2012 року судові засідання у справі призначалися 60 разів, інтервали між якими в середньому становили два тижні. Причиною неодноразових відкладень судових засідань у кримінальній справі за обвинуваченням ОСОБА_2, ОСОБА_3, ОСОБА_4, ОСОБА_5 та ОСОБА_1 були неявка учасників процесу, зокрема і захисників ОСОБА_1, а також недоставляння підсудних у справі через перевищення ліміту доставки підсудних до суду та хворобу деяких із них.

Водночас незважаючи на відкладення розгляду справи, судом згідно із визначеним порядком судового слідства досліджувались матеріали даної кримінальної справи, розглядалися та вирішувалися клопотання учасників процесу, проводився допит підсудних, потерпілого та свідків, а також вживалися заходи щодо виклику осіб, які не з'явилися у судові засідання.

З огляду на викладене підстави вважати, що суддею Захаровою А.С. не вживалися заходи з розгляду кримінальної справи протягом розумного строку, відсутні.

Стосовно доводів заявника про постановлення у справі завідомо незаконного обвинувального вироку суддя Захарова А.С. пояснила, що хоча вирок суду Солом'янського районного суду міста Києва від 27 листопада 2012 року і було скасовано апеляційною інстанцією, однак колегією суддів не було встановлено невинуватості ОСОБА_1, і в ухвалі відсутнє посилання на те, що судом першої інстанції постановлено завідомо незаконний обвинувальний вирок, який було скасовано у зв'язку з порушенням кримінального процесуального законодавства.

Подавши апеляційну скаргу на вирок суду Солом'янського районного суду міста Києва від 27 листопада 2012 року, обвинувачений ОСОБА_1 скористався своїм правом на апеляційне оскарження судового рішення суду першої інстанції, яке вважав незаконним.

Відповідно до частини другої статті 83 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» скасування або зміна судового рішення не тягне за собою дисциплінарної відповідальності судді, який брав участь у його ухваленні, крім випадків, коли порушення допущено внаслідок умисного порушення норм права чи неналежного ставлення до службових обов'язків.

Та обставина, що вирок суду Солом'янського районного суду міста Києва від 27 листопада 2012 року, постановлений під головуванням судді Захарової А.С., було скасовано судом апеляційної інстанції, не може слугувати підставою для притягнення судді до дисциплінарної відповідальності, оскільки обставин, які б вказували на те, що порушення допущено внаслідок умисного порушення суддею Захаровою А.С. норм права чи неналежного ставлення до службових обов'язків, апеляційним судом не встановлено.

Підстави дисциплінарної відповідальності судді визначено статтею 83 Закону України «Про судоустрій і статус суддів».

Оскільки в діях судді Захарової А.С. не вбачається ознак дисциплінарного проступку, передбаченого статтею 83 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», підстави для відкриття дисциплінарної справи стосовно неї відсутні.

Керуючись статтями 83-86, 91, 97 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» у редакції 2010 року, Комісія

вирішила:

відмовити у відкритті дисциплінарної справи стосовно судді Солом'янського районного суду міста Києва Захарової Алли Сергіївни за зверненням народного депутата України VII скликання Пазиняка В.С. в інтересах Маковецького В.О.

Головуючий

М.В. Патрюк

Члени Комісії:

В.І. Бутенко

Т.Ф. Весельська

А.О. Заріцька

П.С. Луцюк

М.А. Макарчук

М.І. Мішин

С.М. Прилипко

В.Є. Устименко

Т.С. Шилова